

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) mukaan kansallisgalleria on itsenäinen julkisoikeudellinen säätiö, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan. Sen toiminnassa syntyviin arkistoihin sovelletaan mitä arkistolaissa (831/1994) säädetään (LKansallisgalleriasta 32§). Museotoiminnan (Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemuseo) lisäksi taiteen muistiorganisaationa kansallisgallerialla on mittava kuvataiteen tietovaranto, joka Kansallisgalleriasta annetun lain mukaisesti kuuluu sen kokoelmiin (6§) ja on kuvataiteen tutkimusarkisto. Tiedonhallinnan toimintaympäristön muutokset koskevat myös Kansallisgalleriaa ja kansallisgalleria lausuu ennen muuta lakiesitykseen sisältyvistä tiedonhallinnan rakenteisiin liittyvistä kohdista.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Luonnoksen Hallituksen esitykseksi tiedonhallintalaiksi määrittelemät tavoitteet liittyen tiedonhallinnan saattamiseen vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia ovat perusteltuja ja tarpeellisia. Kulttuuriperintöaineiston säilyvyyden ja käytettävyyden näkökulmasta lakiluonnos herättää kuitenkin useita huolenaiheita, joista vähäisin ei ole arkistoalan, asiakirjahallinnon tai tutkimuksen asiantuntijuuden sivuuttaminen sekä lain valmistelussa että sen ehdottamassa organisaatorakenteessa. Kansallisgalleria yhtyy Kansallisarkiston 20.9.2018 julkaisemaan lausuntoon.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Kansallisgalleria ei näe tarkoituksenmukaiseksi erillisen, valtiovarainministeriön yhteyteen perustettavan tiedonhallintalautakunnan perustamista (lakiluonnos 7-9 §). Lakiluonnoksen mukaan valtaosa Kansallisarkiston viranomais- ja asiantuntijatehtävistä siirrettäisiin perustettavalle lautakunnalle, joka luonnoksen mukaan päättäisi muun muassa arkistoitavista ja tuhottavista aineistoista. Asiakirjamuodossa olevaan, kulttuuriperintöön kuuluva aineisto vaatii kuitenkin asiantuntemukseen perustuvan arvioinnin, jota lakisääteisesti on hoitanut Kansallisarkisto. Tiedonhallintalautakunnan tehtäviin kuuluisi elinkaari päätösten lisäksi myös julkishallinnon tiedonhallinnan ohjaaminen. Kansallisarkisto on omassa lausunnossaan kertonut vastanneensa noin 3000 eri viranomaisen asiakirjahallinnan ohjausta koskevaan tiedusteluun vuosittain. On vaikea nähdä, miten lakiluonnoksessa ehdotetun kaltainen lautakunta voisi ilman mittavaa resursointia suoriutua kyseisestä tiedonhallintayksiköiden ohjauksesta, tiedonhallintamenettelyiden valvonnasta ja suositusten antamisesta menettelytapojen ja vaatimusten mukaisuuden toteuttamisesta (lakiluonnos 7 §).

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Kansallisgallerian näkökulmasta lakiluonnoksen asiakirja-aineistojen säilyttämisen ja arkistoinnin välisen suhteen käsitteleminen on erityisen ongelmallista. Kulttuuriperintöön kuuluvien aineistojen osalta niiden elinkaariarviointi tulisi tapahtua alusta alkaen asiantuntevasti. Kansallisgalleria yhtyy Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry:n, Svenska litteratursällskapet i Finland rf:n ja Yksityiset keskusarkistot ry:n asiaa koskeviin kannanottoihin.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Hämäläinen Tuula
Kansallisgalleria - Risto Ruohonen, Kansallisgalleria, pääjohtaja